

Verder

© RIK VAN PUYMBROECK

Ze bestonden al voor in Europa de pest uitbrak en leven in lockdown is voor de karmelieten in Brugge een keuze. Drie dagen bij zes mannen in stilte en eenzaamheid leren hoe snel je de wereld kan vergeten **als niet een nieuwsalert maar een klokje het ritme van de dag aangeeft.**

RIK VAN PUYMBROECK

'Ja, dat kan. Wanneer zou u willen aankomen en hoelang zou u bij ons willen verblijven?'

Het was 11.28 uur, op een maandag, toen pater Martin antwoordde. Ik wist toen nog niet dat 32 minuten later het klokje zou slaan voor de eucharistie.

Ook niet dat hij die ochtend om 7.30 uur al in de kapel zat voor de lauden. Ik wist niets.

Zij weten ook niets. De stellige zekerheid over leven en dood, wat nadien zal komen, wie de antwoorden geeft en wat met de wereld zal gebeuren. 'We weten er niets van', zal pater Carlos aan het einde van drie stille dagen zeggen. 'Maar we geloven dat het goed zal zijn voor wie goed was.'

Het is net donker in de binnenstad van Brugge, de zware deur is achter onze rug dichtgevallen, en via een doolhof van gangen en trappen is kamer 15 toegewezen voor deze korte tijd in afzondering. Hoe relatief die ook is. 'Uiteraard hebben we draadloos internet (wifi)', staat op de site van het stiltecentrum Sarephtha, genoemd naar een bijbels dorpje dat Sarefat heette.

Ook hier is het de 21ste eeuw en dat merk je aan details. Het netwerk 'gastenverblijf' verbindt je met de buitenwereld, er is een aanbod voor een digitale retraite, er is een aanbod voor een digitale retraite, er is een aanbod voor een digitale retraite, er is een aanbod voor een digitale retraite.

Nog details van de tijd? Overal staat handgel, in de kapel moet je een mond-

masker dragen en in de kleine gastenkeuken zijn bestek en borden van IKEA. Zo ben je in een Vlaamse familie.

Nu horen we de stem van pater Martin. Het is 20.30 uur, tijd voor de dagsluiting. In wat klinkt als een monotone mantra leest en zingt hij voor. Drie andere paters en twee broeders vallen in. Zinnetje van zeven lettergrepen, verzen met afgesproken klemtonen, eenvoudige lijntjes van gebed. Eentje ontroert: 'Bescherm ons als wij slapen.' Nu gaat de nacht in.

Natuurlijk is het hier rustig, vermoedelijk altijd in deze straatjes van de binnenstad, maar de kleine gemeenschap van karmelieten heeft de avondklok om middernacht niet nodig om achter de muren stil te zijn. En als enige gast die een van de 15 kamers betreft, laat je die stilte gemakkelijk binnen.

De kamer is eenvoudig: bed, bureau, stoel, een kastje en een kast waarin een lavabo verborgen zit. Twee ingelijste reproducties aan de muur, een kruisbeeld, en een lang touwtje waarmee je het licht kan aan- en uitknippen. 'Veeg je voeten en wees welkom', komt plots dat ene zinnetje van Eddy Van Vliet in mijn hoofd, maar dat ging over de dood en laat die nu alstublieft nog maar weer lang wachten.

Goedkope psychiaters

Nog voor het ontbijt met brood van bakker Sint-Paulus, choco van Klero en een appelsien in een Papillon-papierje is er nieuw gebed. Zo gaan de dagen en pater Carlos, 78 en op zijn 18de ingetreden, vertelt na het ontbijt over hoe dat ging.

Hij was de derde zoon van een beenhouwer in de Gentse Noordstraat, 'in de Brugsche Puurte', ze woonden dicht bij de karmelieten in de Burgstraat, de pastoor was een 'zeer goede mens'. 'Ik zat op het Sint-Barbaracollege, maar de jezuïeten trokken me niet erg aan', zegt hij. 'Ik be-

wonderde ze wel, het waren flinke figuren, maar mijn moeder kende iemand in Brugge en toen ik hier voor het eerst kwam, leek het meteen mijn plaats. Ik heb naar niets anders meer gezocht.'

Eerst werd hij priester, na zeven jaar studie in Leuven en Rome. 'Dat was mijn eerste roeping.' Maar de karmelieten lieten hem niet los. 'Parochiepriester worden doet me niet zo aan. Wel dit monastieke leven van stilte, bezinning, verdieping, contemplatie. (*lacht*) Vandaag noemen ze dat meditatie: zen of mindfulness. Dat is eigenlijk heel actueel. Mensen zoeken enorm naar zingeving.'

'Wat doe ik hier' is een boek van de betreurde Bruce Chatwin, maar het is vooral de juiste vraag. De vraag om drie dagen in afzondering mee te leven had ik naar een paar ordes gestuurd. Vrees voor corona bleek de wegversperring. Of het idee dat een buitenstaander binnenlaten in een gemeenschap 'volledig tegengesteld aan onze traditie van stilte en teruggetrokkenheid' is, en dat is zeker juist. 'Hartelijke groeten in de Heer', was een prachtige afsluiter.

Dan toch dit stiltecentrum. Dat in 'normale' tijden zo'n duizend overnachtingen per jaar telt, maar dat op 13 maart 2020 alle boekingen moest annuleren. 'Twee dagen voordien was ik nog bij mijn huisarts', herinnert pater Carlos zich. 'Ik vroeg hem wat hij van corona vond. Hij zei, zoals iedereen wellicht: 'Ach, maak je maar niet te veel zorgen.' Dezelfde avond kwam het bericht van de eerste dode in België en twee dagen later was er de lockdown. Ook mijn huisarts zei later dat hij het onderschat had.'

Zelf bleef pater Carlos voor het eerst sinds lang gespaard van de griep. 'Omdat er geen contact is.' Maar wie denkt dat dat voor een orde als de karmelieten, in de 13de eeuw als kluisenaarsgemeenschap gesticht in het Karmelgebergte in het Is-

raëlsche Haïfa, een cadeau is, heeft het mis.

'Ik heb contact nodig. Wie aanklopt voor een gesprek is welkom. Soms mensen die we niet eens kennen. Soms zijn we goedkope psychiaters. Soms kan je helpen. Soms niet. Ik geef ook conferenties. Ik heb gereisd, naar Italië, Spanje, Zweden, Israël. En dat moet. Je moet je horizon opentrekken. Dus een superstreng isolement is dit niet. Maar altijd kom ik graag terug thuis in dit leven met naast de vastgelegde gebedstijden ook twee uur stil gebed. Dat is belangrijk.'

We lopen door de gangen. We stappen de bibliotheek binnen. Op kasten waarop 'Biographica', 'Historica' en 'Polemica' staan, zijn 12.000 ritmisch gerangschikte boekenruggen verzameld: 'Carmelite', 'Biblia sacra com scholis' - 'een pocketbijbel uit 1624, hij weegt kilo's', 'La vie des hommes'. Maar ook 'Vloeken'.

We passeren langs de deuren van de kamers waar de zes karmelieten leven en overnachten en die hebben Latijnse namen. In 1633 betrokken ze dit klooster en ze overleefden alles. 'Zelfs de Franse Revolutie. Door een trucje. De overste was van leper en kende een bankier. Hij verkocht het klooster net op tijd en toen de Fransen hier aankwamen, zei die: 'Een klooster? Nee, dit is privé.' Zo bleef het gespaard. Nadien verkocht de bankier het terug aan de orde. (*lacht*) Met winst, natuurlijk. Anders zou hij geen bankier zijn.'

Die (*lacht*) staat er niet zomaar. Pater Carlos, die een leven lang wijdt aan gebed, studie van de bijbel, lezen en schrijven over mystica Teresa van Avila die de Karmel mee vormde, is een goede gids en een fijne verteller. Hoe ver is de wereld weg? 'Soms kijken we samen tv en natuurlijk kijk je met bezorgdheid naar de pandemie. Ik heb meer dan eens gedacht: 'Waar gaat de wereld naartoe als Donald Trump herverkozen wordt? Het is meer dan vijf voor twaalf en wij zijn ons daarvan bewust. We bannen hier zo veel mogelijk plastic, we doen de open haard niet meer aan. Het moet van de mensen komen.'

'Maar ik ben ook een groot wielierliefhebber. Al weet ik dat er veel geld omgaat, zaterdag keek ik toch graag naar de Omloop Het Nieuwsblad. En zag je zondag hoe Mathieu (*Van der Poel, red.*) reed? Hij stak dat spel nogal aan!'

Rondjes draaien

Er is eucharistie op de middag, een halfuur. Nadien wordt het eten geserveerd. Ik krijg frieten, gebrad met peperroomsaus, groenten en 'huisgemaakte mayonaise'. De karmelieten eten onder hun zessen. In stilte. Er wordt geen woord gezegd. 's middags en 's avonds wordt wel voor-gelezen uit de Bijbel of een ander boek.

In kamer 15 ga ik even op bed liggen en het volgende moment zijn we anderhalf uur verder. De zon schijnt en de tuin roept met zijn oude bomen, twee kleine gebouwtjes die als kluis voor afzondering kunnen worden gehuurd, een vijver, voorjaarsbloemen. Er staat geen bankje en kronkelend, altijd datzelfde pad volgend, draai ik rondjes. Ja, Brugge ligt aan de andere kant van de muur, drie hoogtekranen zijn daar in de weer en pater Carlos gaat op zijn elektrische fiets even de wind opsnuiven. Maar ik blijf binnen en hoe meer ik wandel en toertjes maak, hoe verder die wereld lijkt. 2 maart is het. Voor altijd een weggeknipte bladzijde uit de wereldgeschiedenis.

Iets voor 18 uur klepelt de klok en de zes karmelieten verzamelen in de kapel. Zoals ze dat om halfnegen nog eens doen. 'Bescherm ons als wij slapen.' Ooit was er nog een nachtgebed. Dat begon om middernacht en duurde een halfuur. 'Dan mochten we uitslapen tot kwart voor vijf', glimlacht pater Carlos. 'Dat was bijna niet vol te houden. Het is afgeschaf.'

In mijn notitieboekje schrijf ik details op. Over een bordje dat in grote letters 'STILTE' vraagt en in kleine letters: 'Omdat stilte de taal van het Ultieme is...'. Over kas-

Het is onwaarschijnlijk dat Hij telefonisch contact met je opneemt.

Op een bordje aan de kapel